

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ОФЕРТИ РАЙДХЕЙЛІНГ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Толюпа Володимир Віталійович
аспірант

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна

Науковий керівник: Янишен Віктор Петрович
канд.юрид.наук, доцент кафедри цивільного права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна

Інновації та технології — це провідні фактори зміни структури ринків у ХХІ столітті. Економіка спільної участі породжує нові бізнес-моделі. Одним з таких інноваційних форматів є парингова модель Р2Р (peer-to-peer) [1]. Для вирішення проблем сталого розвитку у сфері пасажирських перевезень таких як перевантаження транспортної мережі, збільшення витрат на безпеку дорожнього руху набирає популярності концепція спільної мобільності, яка відрізняється від традиційних концепцій спільного використання (таких як громадський транспорт) [с.1, 2]. Концепція спільної мобільності базується на Р2Р моделі користування транспортними засобами, яка має декілька різновидностей таких як каршерінг, райдшерінг, райдхейлінг [с. 297, 3].

Ринок райдхейлінгу стрімко розвивається в Україні та в усьому світі. Наприклад, відповідно до результатів досліджень проведених на території Європейського Союзу найбільше споживачів користується послугами райдхейлінгу (23 %) і райдшерінгу (12 %), що вказує на значний потенціал подальшого використання та розповсюдження шерінгових бізнес-моделей і появу інших видів Р2Р платформ, що цілком очікувано у вік бурхливого розвитку цифрової економіки [с. 15, 4].

В Україні одним із популярних райдхейлінг сервісів є Uklon (з 2022р. – Uklon.SuperApp). Враховуючи поступовий перехід до цифрової економіки, функціонування нових бізнес моделей потребує належного правового регулювання. Зокрема, важливим є визначення сутності та правової природи договірних конструкцій, які використовуються для замовлення індивідуальних перевезень через мобільні додатки.

Відповідно до ст. 96 Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту (далі – Правила) організація надання послуг з перевезення на таксі та легковим автомобілем на замовлення за попереднім замовленням за допомогою дистанційних засобів зв'язку здійснюється суб'єктами господарювання, які надають інформаційно-диспетчерські послуги (далі - суб'єкт господарювання), уклали відповідні договори з автомобільними перевізниками, автомобільними самозайнятими перевізниками [5]. Варто зауважити, що у вищезгаданій статті Правил йдеться лише про укладання «відповідного договору» між суб'єктом, який надає інформаційно-диспетчерські послуги, та перевізником без конкретизації предмета цього договору.

Закономірно виникає питання, чи може райдхейлінг сервіс вважатися суб'єктом надання послуги з перевезення чи тільки організовує її надання та яким чином законодавчо врегульовані відносини між сторонами.

Наприклад, аналізуючи правову основу діяльності Uklon можна побачити, що основним документом є Договір приєднання (публічної оферти) про надання доступу

до онлайн-сервісу (постачання програмної продукції) [6]. Особливістю функціонування райдхейлінг сервісів є те, що взаємодія між водієм та пасажиром здійснюється через технологічну платформу, яка надає інформаційні послуги. Додатково умови користування сервісом Uklon включають в себе Угоду користувача, ofertу для Партнера, Положення про обробку та захист персональних даних, положення про cookie у яких деталізована права та обов'язки сторін договору в цілому.

Згідно умов публічної офerti Uklon Користувачем є будь-яка дієздатна фізична особа, якій виповнилося вісімнадцять років або юридична особа, яка здійснила Замовлення за допомогою Мобільного Додатку «Uklon» або веб-сайту: uklon.com.ua. Іншим учасником договору є Партнер Уклон – фізична або юридична особа, яка за допомогою Веб-сайту та Мобільного додатку отримує доступ до Онлайн-сервісу, з метою використання в межах всієї території України (за виключенням міста Києва та Київської області) [6].

В свою чергу, додатково правові відносини між Партнером та платформою Uklon врегульовані публічною офertoю про надання доступу до онлайн-сервісу (постачання програмної продукції). У ній міститься положення, що договір є публічним відповідно до положень ст. 633 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [7]. Він також вважається договором приєднання у розумінні ч. 1 ст. 634 ЦК України, умови якого встановлені та розміщені Уклон на Веб-сайті та який може бути укладений лише шляхом повного та безумовного прийняття (приєднання) Партнера Уклон до запропонованого Договору в цілому. Публічною офertoю є пропозиція Уклон, розміщена на Веб-сайті та адресована невизначеному колу фізичних або юридичних осіб укласти договір шляхом акцепту.

Як вказує, Г. Самойленко, що досліджував цивільно-правовий аспект регулювання правовідносин перевезення пасажирів, які виникають внаслідок укладання договорів перевезення шляхом використання комп'ютерних програм, вказує що, на підставі ст. 213 ЦК України щодо правил тлумачення правочинів є підстави вважати технологічну платформу учасником правовідносин із перевезення [с. 33, 8].

До визначення правового статусу платформи у європейських країнах підходять по-різному, наприклад, найближчий конкурент Uklon, один із світових лідерів у сфері перевезень «Uber» Судом ЄС було визнано таксомоторною компанією, а не цифровим сервісом. Це в свою чергу змушує «Uber» дотримуватися вимог законодавства, що ставляться для транспортних фірм. Суд Європейського Союзу визнав, що послуга, яку надає Uber, є більшою, ніж інформаційна послуга, яка полягає в з'єднанні за допомогою програми для смартфона непрофесійного водія, який користується власним транспортним засобом, з людиною, яка бажає здійснити міську подорож. «У цій ситуації постачальник цієї посередницької послуги водночас пропонує послуги міського транспорту, які він надає доступним способом, зокрема за допомогою програмних засобів, і загальне функціонування яких він організовує на користь осіб, які бажають прийняти цю пропозицію, щоб здійснити подорож» [9].

Таким чином, особливості публічної офerti райдхейлінг послуг тісно пов'язані зі специфічним складом сторін договору та правовим статусом технологічної платформи, яка за своїм призначенням є посередником між користувачем – особою, яка має намір здійснити поїздку та водієм. Публічні офerti можуть містити посилання на умови користування райдхейлінг сервісом, які деталізують права та обов'язки сторін, встановлюють відповідальність за порушення користування сервісом, порядок вирішення спорів.

Висновки. Використання юридичної конструкції публічної оферти в мережі Інтернет дозволяє стандартизувати процес укладення угод та забезпечити правовий захист як для постачальників послуг так і для тих, хто ці послуги отримує. Публічна оферта райдхейлінг сервісів містить інформацію про послугу перевезення, поширюється у письмовій формі та містить всі істотні умови договору. Обсяг прав і обов'язків, а також межі відповідальності райдхейлінг сервісу обумовлені в договорі між платформою та перевізником та окремо між платформою та користувачем. З правової точки зору для договорів у сфері райдхейлінгу притаманний «трикутник сторін» до якого входять технологічна платформа, постачальник послуг - перевізник, користувач), у якому платформа, як комерційна компанія, узгоджує або з'єднує попит і пропозицію та організовує процес обміну, в результаті чого, завдяки збору й аналізу даних, надає інформацію для ефективного задоволення конкретних потреб постачальників послуг і користувачів, у випадку Uklon – перевізника та пасажирів.

Список використаних джерел:

1. Монополія без шашечки - Юридична Газета. Юридична газета – онлайн версія. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/antimonopolne-konkurentne-pravo/monopoliya-bez-shashechki.html> (дата звернення: 16.05.2024).
2. Castellanos S., Grant-Muller S., Wright K. Technology, transport, and the sharing economy: towards a working taxonomy for shared mobility. *Transport Reviews*. 2021. С. 1–19. URL: <https://doi.org/10.1080/01441647.2021.1968976> (дата звернення: 16.05.2024).
3. Yanovska V., Parfentieva O. Transformation of logistics supply chain: servitization, digitalization, evolution of the efficiency. Global and national development trends digital economy. Monograph. Edited by Irina Tatomyr, Liubov Kvasnii. Praha: Oktan Print, 2023, с. 292–307. URL: https://www.dropbox.com/scl/fi/07hsg09yjr6ifml2xx9h4/Kn_global-and-national.pdf?rlkey=r5djgrh0rv7k593qvybypkxbd&dl=0 (дата звернення: 16.05.2024).
4. Study on new mobility patterns in European cities - Publications Office of the EU. *Publications Office of the EU*. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/adfc18f1-80e1-11ed-9887-01aa75ed71a1> (дата звернення: 16.05.2024).
5. Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-п#Text> (дата звернення: 18.05.2024).
6. Договір приєднання (публічна оферта) Uklon. URL: <https://uklon.com.ua/user-agreement/adhesion-contract/> (дата звернення: 18.05.2024). Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 16.05.2024).
7. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 18.05.2024).
8. Самойленко Г. В. Особливості цивільно-правового регулювання перевезень пасажирів, здійснюваних з використанням мобільних додатків Uber та BlaBlaCar. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 9. С. 29–34. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/9/7.pdf> (дата звернення: 16.05.2024).
9. The service provided by Uber connecting individuals with non-professional drivers is covered by services in the field of transport: Court of Justice of the European Union press release No 136/17 Luxembourg, 20 December 2017. URL: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-12/cp170136en.pdf> (дата звернення: 16.05.2024).